

Spirituele teksten voor *lectio divina*

1 Augustinus, Belijdenissen X,17,38 (ong. 398)

Veel te laat heb ik u lief gekregen,
o schoonheid zo oud en toch zo nieuw.
Veel te laat heb ik U lief gekregen.
Binnen in mij was u
en ik was buiten,
en dáár zocht ik u.
Lelijk als ik was,
stortte ik mij op de mooie dingen die U gemaakt hebt.
Gij was bij mij, maar ik was niet bij u!
Die dingen hielden mij ver van u verwijderd;
en toch zouden ze niet bestaan
als ze niet in u bestonden.
Toen hebt u geroepen en geschreeuwd
en mijn hoofd doorbroken.
Geschitterd en gestraald hebt u
en mijn blindheid verjaagd.
Een heerlijke geur hebt u verspreid;
en diep ademde ik die in
en nu snak ik naar u.
Ik heb u geproefd en sindsdien
dorst en honger ik naar u.
U hebt mijn hart geraakt,
en het is ontvlamd
in verlangen naar uw vrede.

2 Augustinus, Belijdenissen I,1,1 (ong. 398)

Groot bent u, Heer,
u komt alle lof toe!
Groot is uw kracht,
uw inzicht is niet te meten.
Nu wil een mens u prijzen,
een deeltje van uw schepping,
ja, een mens die zijn sterfelijkheid
met zich meedraagt,
het bewijs van zijn zonde,
het bewijs dat u zich tegen de hoogmoedigen keert.
Toch wil hij u prijzen,
deze mens, dit deeltje van uw schepping,
en u zet hem aan daar vreugde in te vinden.
Want zo hebt u ons geschapen, gericht op u,
en ons hart kent geen rust tot het rust vindt in u.

3 Benedictus, Regel hoofdstuk 7,1-9 (ong. 540)

Over de nederigheid

1 Broeders, de roepstem van de goddelijke Schrift klinkt tot ons met de woorden: *'Al wie zichzelf verhoogt zal vernederd worden, en wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden.'* 2 Door zo te speken wijst zij ons er dus op dat elke zelfverheffing een vorm van hoogmoed is. 3 Dat de profeet zich daarvoor hoedt, geeft hij aan waar hij zegt: *'Heer, mijn hart is niet trots, niet hoogmoedig mijn blik, ik zocht niet naar grootse dingen, niet naar wonderen die mij te boven gaan.'* 4 Maar wat zal er gebeuren *'als ik niet nederig was in mijn denken, als ik mijn ziel heb verhoogd? – Mijn ziel zult u behandelen zoals een zuigeling, die weggehaald is van de moederborst.'*

5 Broeders, willen wij dan ook het toppunt bereiken van de hoogste nederigheid en snel tot die hemelse verheffing komen waarnaar wij opklimmen langs de nederigheid tijdens ons leven op aarde, 6 dan moeten wij ons handelen afstemmen op de hemel en zo die ladder opzetten die Jakob in een droom voor ogen kwam en waarlangs hij engelen zag afdalen en omhooggaan. 7 Ongetwijfeld betekent dat afdalen en omhooggaan voor ons niets anders dan dat men door zelfverheffing afdaalt en door nederigheid omhooggaat. 8 Nu is die opgerichte ladder ons leven in deze wereld dat door de Heer wordt opgezet tot in de hemel, als wij nederig van hart zijn. 9 Anderzijds kunnen wij zeggen dat de stijlen van die ladder ons lichaam en onze ziel zijn, en in die stijlen heeft de goddelijke oproep verschillende treden van nederigheid en discipline gestoken om op te klimmen.

4 Guigo II, Scala Claustralium (ong. 1150)

Toen ik op zekere dag met handenarbeid bezig was, begon ik te denken over het geestelijk leven van de mens en plots kwam het in mijn nadenkende geest op dat er vier trappen van geestelijk leven zijn, namelijk: de lezing (Lectio), de overweging (Meditatio), het gebed (Oratio) en het schouwen (Contemplatio). Dat is de ladder van de monniken waarmee zij van de aarde naar de hemel opklimmen; hoewel zij slechts weinig trappen telt, is zij toch onmetelijk en ongelooflijk lang; haar voet steunt op de aarde, terwijl haar top door de wolken dringt en de geheimen der hemelen doorvorst (Gen. 28:12).

Deze stappen zijn zowel verschillend in naam en nummer als onderscheiden in rangorde en waarde. Wie aandachtig nagaat welke eigenschappen en functies ze hebben, wat ze elk afzonderlijk in ons bewerken, hoe ze onderling verschillen en elkaar overtreffen, zal de nodige ijver en inspanning kort en licht achten, in vergelijking met het grote voordeel en de zoetheid die hij daarbij ervaart (Gen. 29:20).

De lezing is een zorgvuldig en zielsaandachtig raadplegen van de Schriften. De overweging is een ijverige werkzaamheid van het verstand, waardoor men door eigen redenering de kennis van de verborgen waarheid navorst. Het gebed is de gerichtheid van het vrome hart op God, om het kwade te vermijden en het goede te verwerven. Het schouwen is een zekere verheffing van de ziel, die zich als het ware in God verliest, en de vreugde van de eeuwige gelukzaligheid.

De lezing zoekt de zoetheid van het gelukzalig leven. De overweging vindt haar. Het gebed smeekt erom. Het schouwen smaakt haar.

De lezing brengt als het ware vast voedsel naar de mond. De overweging kauwt het en maalt het fijn. Het gebed verkrijgt de smaak. Het schouwen is de zoetheid zelf die blij maakt en verkwikt.

De lezing blijft bij de schors, de overweging dringt door in de kern, het gebed in het smeken en verlangen, het schouwen in het genieten van de verkregen zoetheid.

Eerst komt de lezing, als het ware de grondslag die, na de nodige stof geboden te hebben, ons aanzet tot overweging. De overweging zoekt ijverig naar wat de ziel begeert en al gravende vindt zij de verborgen schat en toont die. Maar uit haar zelf niet bij machte die schat te verwerven, spoort zij ons aan tot gebed. Het gebed richt zich met al zijn krachten op God en smeekt om de zo vurig verlangde schat: de zoetheid van de beschouwing. Bij haar komst beloont zij ruimschoots de inspanning van de drie voorafgaande oefeningen, wanneer zij de dorstige ziel verzadigt met de dauw van hemelse zoetheid.

De lezing is een uitwendige oefening. De overweging geschiedt inwendig door het verstand. Het gebed volgt uit het verlangen. Het schouwen gaat alle zinnen te boven.

5 Bernardus van Clairvaux, Over het Hooglied (ong. 1135)

De ziel die liefheeft wordt door verlangen gedreven, meegesleept door begeerte en of ze wel goed genoeg zal worden bevonden vraagt ze zich niet af. Ze sluit haar ogen voor zijn majesteitelijkheid, maar opent ze voor zijn liefdegenieten. Ze gaat ervan uit dat het heilzaam zal zijn en heeft durf om te handelen. Onverschrokken en onbeschroomd roept zij het WOORD terug, vraagt vol vertrouwen weer te genieten van zijn geneugten. Met haar gewone vrijmoedigheid noemt zij hem niet 'heer', maar 'geliefde': "Keer terug, mijn geliefde". [Hooglied 2,17]

Maar verdraag nu eens een weinig onverstand van mij. [2 Korinthiërs 11,1] Ik wil verklaren -zoals ik dat ooit heb beloofd- hoe het met mij gaat in die dingen. Het dient wel tot niets. Maar ik wil mijzelf toch laten zien aan jullie, voor jullie. Mochten jullie ermee gebaat zijn, dan zal ik mijn onverstand voor lief nemen; zo niet, dan zal ik mijn onverstand erkennen. Ik spreek het openlijk uit: ook tot mij is het WOORD gekomen -ik spreek met onverstand- en meermalen. En ofschoon het vaak bij mij is binnentreden, heb ik niet een enkele maal gevoeld dat het binnentrad. Het aanwezig zijn van het WOORD kon ik voelen, bemerken. Ook hield ik een herinnering over als het weer weg was. Het komen echter van het WOORD en ook het weggaan kon ik slechts voorvoelen, maar nooit voelen. Want vanwaar het gekomen was in mijn ziel, of waarheen het ging toen het mij verliet, waarlangs het binnentrad of wegging, dat beken ik ook nu nog niet te weten, overeenkomstig wat gezegd is: "Je weet niet, vanwaar hij komt of waarheen hij gaat".

Vraag je nu - daar zijn wegen zo geheel onnaspeurlijk zijn - hoe ik dan weet dat het WOORD aanwezig is? Het is levend en krachtig, en zodra het is binnengekomen heeft het mijn sluimerende ziel gewekt, mijn hart bewogen, week gemaakt en gewond - want mijn hart was hard en van steen en vol onverstand. Het WOORD begon ook uit te rukken en af te breken, te bouwen en te planten. Het begon wat dor is te besproeien, het duistere te verlichten, het geslotene te openen. Het deed wat kil was ontvlammen, het begon wat krom was recht te maken, en het hobbelige maakte het begaanbaar. En daarvoor zegende mijn ziel de Heer, zegende heel mijn binnenste zijn heilige Naam.

Terwijl nu aldus de goddelijke bruidegom meer dan eens bij mij binnentrad, heeft hij nooit door een enkel teken zijn binnenkomen verraden: niet door enig woord, door een verschijning of het geluid van zijn gang. Kortom, geen van zijn bewegingen deed mij hem gewaarworden. Door geen van mijn zinnen sloop hij bij mij binnen. Alleen uit de bewogenheid van mijn hart, zoals ik al zei, heb ik zijn aanwezigheid begrepen.

6 Thomas a Kempis, De navolging van Christus, Boek I, 1.4-10 (ong. 1424)

De lering van Christus gaat alles te boven wat ooit de heiligen geleerd hebben, en als iemand er de geest maar van had, zou hij daar het *verborgen manna* (vgl. Openb. 2:17) vinden. Het gaat echter zo, dat velen wel vaak het Evangelie aanhoren, maar er zich toch heel weinig toe aangetrokken voelen, omdat zij de Geest van Christus niet hebben. Wie echter Christus' woorden ten volle en met smaak wil verstaan, dient er zich op toe te leggen zijn hele leven aan Hem gelijkvormig te maken. Wat baat het u diepzinnige betogen over de Drie-eenheid te houden, wanneer het u mankeert aan nederigheid en gij daardoor de Drie-eenheid mishaat? Werkelijk, diepzinnige woorden maken iemand niet heilig en rechtvaardig; een deugzaam leven echter maakt hem aan God welgevallig. Ik zou veel liever berouw voelen dan de definitie van berouw weten. Al kende ge de hele bijbel van buiten en de uitspraken van alle filosofen, wat zou *het allemaal baten zonder de liefde tot God* (vgl. 1 Kor. 13:3) en zonder zijn genade?

7 Thomas a Kempis, De navolging van Christus, Boek III,17.1-6 (ong. 1424)

De stem van de leerling: Met diepe godsvrucht en brandende liefde, met al de gloed en genegenheid van mijn hart verlang ik u, Heer, te ontvangen, gelijk ook vele heiligen en vromen bij het communiceren naar u verlangd hebben, die u ten zeerste behaagden door de heiligheid van hun leven en de vurigste godsvrucht ervoeren. O, mijn God, eeuwige liefde, al mijn goed, geluk zonder einde, ik begeer u te ontvangen met het onstuimigst verlangen en de diepste eerbied die ooit één van de heiligen gehad heeft en heeft kunnen voelen. En al ben ik onwaardig om al die gevoelens van godsvrucht te hebben, toch draag ik u heel de innige toegenegenheid van mijn hart op, alsof ik al die heerlijke vlamme verlangens had, ik alleen. Ja, al wat een vroom gemoed verder nog kan uitdenken of verlangen, dat alles geef ik u en draag ik u op met diepe eerbied en innige gloed. Niets wil ik aan mijzelf voorbehouden, maar ik wil mijzelf en al het mijne van harte graag aan u offeren. Heer, mijn God, mijn Schepper en Verlosser, met zulk een innige toegenegenheid en eerbied, met zulk een lofprijzing en eerbetoon, met zulk een dankbaarheid, waardigheid en liefde, met zulk een geloof, hoop en zuiverheid wil ik u vandaag ontvangen, als u ontvangen heeft en naar u verlangd heeft uw allerheiligste moeder, de roemrijke maagd Maria, toe zij aan de engel, die haar het geheim van de menswording verkondigde, ootmoedig en vroom ten antwoord gaf: 'Zie de dienstmaagd van de Heer: laat mij geschieden naar uw woord' (Luc. 1:38).

8 Maarten Luther, Voorwoord Duitse geschriften (1539)

Ik wil u een goede manier aanwijzen om theologie te studeren. (...) Het is de manier die de heilige koning David leert in Psalm 119. Daarin zult u drie regels vinden, die door heel de Psalm heen in hun rijkdom worden aangewezen. Ze worden genoemd: Oratio, Meditatio, Tentatio.

In de eerste plaats dient u te weten, dat de Heilige Schrift een zodanig boek is, dat alle andere boekenwijsheid tot dwaasheid maakt, omdat niet één ervan het eeuwige leven leert, behalve dit boek. Daarom moet u onvoorwaardelijk uw zinnen en verstand terzijde stellen, want daarmee zal het niet gelukken. Integendeel, met die vermetelheid zult u uzelf uit de hemel in de afgrond van de hel storten, zoals het Lucifer overkwam. Maar kniel in uw kamertje neer en bid met rechte ootmoed en ernst tot God, dat Hij door zijn lieve Zoon zijn Heilige Geest wil geven, om u te verlichten, te leiden en inzicht te geven. (...)

In de tweede plaats moet u mediteren, dat wil zeggen niet alleen met het hart, maar ook met de mond sprekend, de woorden van het boek letterlijk telkens maar weer herhalen, lezen en nog weer eens lezen, met een vlijtige opmerkzaamheid en nadenken, over wat de Heilige Geest ermee bedoelt. Pas ervoor op, dat u het niet moe wordt, of dat u denkt, dat u het met tweemaal lezen wel genoeg gelezen, gehoord, gezegd hebt en dan meent dat u het alles wel fundamenteel begrijpt. Want daar groeit nooit een goede theoloog uit. Ze zijn als het onrijpe fruit, dat afvalt voordat het nog maar half rijp is. Daarom moet u op de Psalm letten (119), hoe David roemt dat hij wil spreken, dichten, zeggen, zingen, horen, lezen, dag en nacht en altijd maar door, maar niets anders dan Gods Woord en zijn geboden. Want God wil u zijn Geest niet geven zonder het uiterlijke Woord. Richt u daarop, want Hij heeft niet voor niets bevolen, om te schrijven, te prediken, te lezen, te horen, te zingen en te zeggen enzovoort.

In de derde plaats is er de aanvechting. Zij vormt de toetssteen, die u niet alleen leert om te weten en te verstaan, maar ook om te ervaren, hoe recht en waarachtig, hoe zoet, hoe liefelijk, hoe machtig en troostrijk het Woord van God is: wijsheid boven alle wijsheid. En daarom ziet u, hoe David in de genoemde Psalm zo dikwijls over alle mogelijke vijanden, boosaardige vorsten of tirannen klaagt, over valse geesten en scheuringen, die hij moest lijden, daarom, dat hij mediteert, dat wil zeggen met Gods Woord op alle mogelijke manieren omgaan zoals gezegd. Want zodra Gods Woord door u toeneemt, zal de duivel u weten te vinden. Hij zal u tot een echte doctor maken en door zijn aanvechting leren om het Woord te zoeken en te beminnen. (...)

9 Kornelis Heiko Miskotte, Als één die dient (ong. 1925)

En toen, zo plotseling als de bliksem in een zwoele nacht voor de slapeloze verborgen velden open en bloot legt - heeft het als een groot licht in mij gestaan, en het zal mij nimmermeer verlaten; je hebt je vróómheid nog niet geofferd, jij wilt de verborgen omgang beginnen, in jóuw bewustzijn moet de oplossing zijn en in jóuw ziel de vrede en de genieting - en in die eigen ogenblik is er in mij iets gebroken en de verborgen Omgang begon? - neen, natuurlijk niet - maar het weten dan van dat Allerbeste -? neen, dat juist niet - maar dit is er gebeurd, dat God mij tot in de diepten van mijn ziel heeft geprent Zijn wonder: de Omgang is, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, weét nu, eens vooral, dat je 't niet hoeft te weten, voel nu, eens en voor goed, dat je 't niet hoeft te voelen en dat Het er tóch is, de goddelijke Tegenwoordigheid en dat Zijn trouw en Zijn erbarmen zo eeuwig is als Zijn Wezen. En hierin is de vrede, die alle verstand te boven gaat. Het regent zegen in zielstreken, waarvan wij niet weten. Het ligt al in Hem, die leeft en aan mijn ziel het leven geeft.

10 Dietrich Bonhoeffer, Navolging (1937)

Het gebod van Jezus is hard, onmenselijk hard, voor hem die zich er tegen verzet. Jezus' gebod is zacht en niet zwaar voor hem die gewillig zich eraan overgeeft. 'Zijn geboden zijn niet zwaar' (1 Johannes 5:3). Het gebod van Jezus heeft niets te doen met krachtprestaties van de ziel. Jezus vraagt niets van ons, zonder ons de kracht te geven het ook te doen. Jezus' gebod wil nooit ons leven vernietigen, maar leven bewaren, sterken, genezen.

11 Dietrich Bonhoeffer, Leven met elkander (1937)

Het kenmerk van het juiste alleen zijn is het *zwijgen*, zoals het woord het kenmerk van de gemeenschap is. Zwijgen en het woord staan in hetzelfde innerlijke verband *en* onderscheid tot elkaar als het alleenzijn en de gemeenschap. Het een komt zonder het andere niet voor. Het juiste woord komt voort uit het zwijgen en het juiste zwijgen uit het woord. Zwijgen wil niet zeggen: niet spreken, stom zijn. Woord betekent ook niet: gepraat. Niet spreken brengt nog niet het juiste alleenzijn en gepraat nog geen gemeenschap.

Het Woord komt niet tot de luidruchtigen, maar tot de zwijgenden.

Wij zwijgen alleen ter wille van het Woord en dus niet om aan het Woord te weinig eer te bewijzen, maar om het op de juiste manier te eren en in ons op te nemen. Zwijgen is tenslotte niets anders dan wachten op het Woord van God om door Gods Woord gezegend terug te keren.

Het zwijgen voor het Woord leidt tot het juiste luisteren naar en daarmee ook tot het juiste spreken van het Woord van God op het juiste ogenblik. Veel onnodigs blijft ongezegd. Maar het werkelijk belangrijke en helpende kan vaak in weinig woorden worden gezegd.

12 Henri Nouwen, De woestijn zal bloeien (1986)

We begeven ons in de eenzaamheid allereerst om onze Heer te ontmoeten en bij hem te zijn, bij hem alleen. Wat we in onze afzondering in de eerste plaats moeten doen is daarom: geen onnodige aandacht schenken aan de vele gezichten die ons belagen, maar de ogen van onze geest en ons hart gericht houden op hem, die onze goddelijke redder is. Alleen in de context van de genade kunnen we onze zonden onder ogen zien; alleen in de ruimte van de genezing wagen we het onze wonden te tonen; alleen met een ongedeelde aandacht voor Christus kunnen we loskomen van onze aanhoudende angst en kunnen we onze eigen ware natuur onder ogen zien. Als we dan tot het besef komen, dat niet wij het zijn die leven, maar dat het Christus is die in ons leeft, dat hij ons ware zelf is, kunnen we van lieverlee onze obsessies laten wegsmelten en beginnen we de vrijheid van de kinderen van God te ervaren. Dan kunnen we met een glimlach achterom zien en beseffen, dat we zelfs geen last meer hebben van ergernis of begeerte.

13 Ratio Institutionis (Cisterciënzer Orde, 1990)

1 Cisterciënzermonniken en -monialen zijn door God geroepen om Christus te volgen op de weg van het Evangelie zoals die (weg) wordt geïnterpreteerd door de Regel van Sint Benedictus en de traditie van Cîteaux. Binnen een gemeenschap door de Heer samengeroepen waar Hij op een bijzondere wijze aanwezig is, laat ieder zich door Gods liefde vormen, elk naar de maat van de ontvangen genade.

2 Intreden in het klooster is een beslissend moment in de geschiedenis van een leven waarin de roep van Gods eeuwige liefde reeds werd gehoord. Aan de verbintenis van het doopsel wordt aldus een nieuwe vorm gegeven. Het doel van de monastieke weg is een groeiende omvorming van de persoon tot gelijkenis met Christus door de werking van Gods Geest.

3 Als school voor de dienst van de Heer is elke communiteit geroepen het cisterciënzer-erfgoed en de getrouwe weergave van haar charisma te bewaren en door te geven aan hen die intreden. Tegelijk blijft zij voortdurend attent voor het manen van de Geest in het hart van iedere persoon, alsook voor zijn nood aan genezing.

4 In deze school van de liefde groeien monniken en monialen in nederigheid en zelfkennis. Zij leren beminnen naarmate zij de diepten van Gods barmhartigheid in eigen leven ervaren. Beetje bij beetje bevrijd van valse zekerheden groeien zij in afhankelijkheid van God en snellen met een verruimd hart voort langs de wegen van zijn dienst. De moederlijke zorg van Maria, Moeder van Jezus en van de Kerk, komt hen daarbij te hulp. Zij is ons voorbeeld in de navolging van Christus.

5 De Constituties van de Orde beschrijven in bijzonderheden de essentiële aspecten van de cisterciënzer spiritualiteit evenals de structuren het leven van de gemeenschappen van de Orde. Deze Ratio over de vorming in de "Cisterciënzer orde van de Strikte Observantie" bouwt verder op deze Constituties. Zij geeft de geestelijke beginselen en de concrete normen aan die gevolgd zullen worden binnen het geheel van de monastieke vorming in de Cisterciënzer orde, meer bepaald gedurende de verschillende stadia van de initiële vorming. Hoewel hoofdzakelijk bestemd voor vormingsverantwoordelijken, richt deze Ratio zich evenzeer tot alle leden van de Orde.

6 De praxis van de cisterciënzerleefwijze in haar verschillende aspecten is van fundamenteel belang om stap voor stap een authentieke cisterciënzer monnik te worden. In de schoot van de gemeenschap ontplooit zich de omvormende werking van Gods Geest. Doorheen de dagelijkse praktijk van de monastieke observaties en dankzij de pastorale zorg van de overste en van hen die zijn dienstwerk delen, reikt deze levenswijze de middelen aan om als persoon en als gemeenschap te groeien.

7 De verschillende aspecten van de cisterciënzer levenswijze zoals gehoorzaamheid, nederigheid, ascese, eenzaamheid en stilte, voeren alle op hun manier naar die innerlijke vrijheid waardoor men de zuiverheid van harten de ononderbroken aandacht voor God bereikt. Toch herkent men het cisterciënzer charisma vooral aan het heel eigen en delicaat evenwicht tussen lectio, liturgie en arbeid.

8 Vooral door hun lectio divina waaraan zij zich trouw op welbepaalde uren wijden, ontwaken monniken en monialen tot geloof in Gods aanwezigheid in hen en rondom hen. Op die manier wordt lectio die leidt tot meditatie, gebed en contemplatie, bron van voortdurend gebed en leerschool in de beschouwing. Hierdoor ontvangt de lezende de genade Gods Woord te incarneren in zijn leven dat zo helemaal omgevormd wordt. Als ascese van het verstand opent de lectio ook het hart tot een ononderbroken luisteren naar God.

9 In de liturgie vieren monniken in vreugde de Heer die hen bijeenbracht in gemeenschappen van lofzang en voorspraak. Uit de dagelijkse deelname aan het paasmysterie van Christus putten zij de kracht te groeien in een persoonlijk verstaan van hun monastieke roeping en in de broederlijke communio. De dagelijkse Eucharistie voedt het nieuwe leven, ontvangen in het doopsel en bekrachtigd door het vormsel. Het vieren van het Werk Gods waar het Woord wordt ontvangen in gemeenschap, is een weg naar ononderbroken aandacht voor God; de viering van het Werk Gods wordt zo school van voortdurend gebed.

10 Door arbeid, vooral handenarbeid, nemen monniken en monialen vreugdevol deel aan de scheppingsactiviteit van de Vader en weten zij zich verbonden met allen die werken, vooral met de armen. Hun arbeid die soms bezwaard wordt door vermoeidheid, spanning of frustratie, is deelname aan Christus' kruis. Als één van de voornaamste middelen om de gemeenschap te dienen en zijn verantwoordelijkheid jegens haar op te nemen, wordt de arbeid een sterke factor van eenheid. Als onderdeel van persoonlijke discipline bevordert hij de gezondheid van geest en lichaam en stimuleert de groei naar volwassenheid. In het onmisbaar klimaat van eenvoud en vrede wordt arbeid een gunstige plaats waar men zich wijdt aan het ononderbroken gebed vanuit de leerschool van lectio en liturgie.